

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Воронецька В.В.

здобувач,

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ДІАГНОСТИКА ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ

Творчий потенціал учнів гуманітарної гімназії – це специфічна форма творчої активності особистості, що базується на інтелектуальних можливостях, мотивації творчої діяльності, креативності, і дозволяє школяреві продукувати суб'єктивно нові способи вирішення творчих завдань, створювати оригінальні образи та ідеї, гнучко й оперативно орієнтуватися у потоці інформації та різних формах педагогічної взаємодії.

З метою визначення рівня сформованості творчого потенціалу учнів за мотиваційно-ціннісним критерієм було використано метод експертних оцінок. Експертам (5 осіб), у ролі яких виступали вчителі, класні керівники, пропонувалося за п'ятибальною шкалою оцінити мотивацію творчої діяльності учнів за такими показниками: 1) спрямованість на творчу самореалізацію; 2) сформованість внутрішньої мотивації творчої діяльності; 3) сформованість пізнавальної потреби, допитливості як прагнення до нового та незвичайного; 4) прагнення до успіху при вирішенні творчих дослідницьких завдань; 5) потреба в само детермінації; 6) переконаність у громадській значущості творчої діяльності, активна життєва позиція.

Під час вивчення сформованості творчого потенціалу учнів за особистісно-рефлексивним критерієм ми орієнтувалися на раніше визначені показники: толерантність до незрозумілого; позитивна самооцінка, впевненість у собі, переконаність у можливості досягнення успіху в творчій діяльності; комунікабельність; міжособистісна толерантність; цілеспрямованість і наполегливість у реалізації творчих

задумів; працелюбність; емоційна стабільність і розвинений самоконтроль; організованість; оптимізм, життєва цілеспрямованість.

З метою оцінювання рівня сформованості творчого потенціалу учнів за особистісно-рефлексивним критерієм використовувалась адаптована методика експертних оцінок В. Андрєєва. Учні ознайомлювались з конкретною проблемою, а також програмою і звітом дослідницької групи, що працювала над її розв'язанням. Після цього їм пропонувалося відповісти на питання:

– Які проблеми і на якому етапі роботи виникли? Чому? Які кроки Ви зробили б для їх усунення?

– Оцініть ефективність запропонованого вирішення проблеми.

– Чи існує подальша перспектива у вирішенні даної проблеми?

Відповідь обґрунтуйте.

– Спробуйте розробити власну програму ефективного розв'язання проблеми.

Поведінка й відповіді учнів у процесі виконання завдання оцінювалися групою експертів за шкалою рівнів розвитку здатності до самоуправління і саморегуляції в ході творчої діяльності, розробленою на основі аналізу відповідної психолого-педагогічної літератури.

З метою визначення рівня сформованості творчого потенціалу учнів за когнітивним критерієм використовувався комплекс діагностичних методик: «Універсальний інтелектуальний тест» [1], коротка форма фігурного тесту Е. Торранса [3], адаптований варіант тесту вербальної креативності Медніка [2], метод експертних оцінок.

Крім методики Е. Торранса під час визначення рівня сформованості творчого потенціалу учнів за когнітивним критерієм використовувався також адаптований варіант тесту вербальної креативності С. Медніка [2]. Учням пропонувалися трійки слів, до яких необхідно було підібрати ще одне слово так, щоб воно поєднувалося з кожним із трьох запропонованих слів. Наприклад, для трійки слів «годинник», «скрипка», «єдність» словом-відповіддю може слугувати слово «майстер» (годинниковий майстер, скрипковий майстер, єдиний майстер). Усього підліткам пропонувалося 20 таких словесних тріад. Час для виконання учнями завдань не обмежувався. Відповіді оцінювалися за критеріями продуктивності, оригінальності та унікальності, на основі чого визначався рівень вербальної креативності учнів.

Комплексне врахування виділених критеріїв (мотиваційно-ціннісного, особистісно-рефлексивного, когнітивного, діяльнісно-

результативного) і відповідних показників дало змогу визначити три загальні рівні сформованості творчого потенціалу учнів: низький (репродуктивно-імітаційний), середній (частково-креативний) і високий (автономно-креативний).

Отримані результати свідчать, що високий рівень сформованості творчого потенціалу, названий нами на основі аналізу його змістових характеристик автономно-креативним, властивий лише для 18,1% учнів. Середній (частково-креативний) рівень сформованості творчого потенціалу виявлено у 40,1% учнів, які брали участь у дослідженні. Проведене дослідження засвідчило, що для відносно великої частини учнів загальноосвітніх шкіл (41,8%) властивий низький (репродуктивно-імітаційний) рівень сформованості творчого потенціалу.

Отже, результати констатувального етапу дослідження свідчать, що традиційна організація освітнього процесу у загальноосвітніх школах не забезпечує формування у багатьох учнів високого та й навіть середнього рівня творчого потенціалу. Існуюча система загальної середньої освіти не в змозі в процесі одних лише класно-урочних форм діяльності повною мірою реалізувати соціальне замовлення на розвиток особистості, здатної самостійно приймати рішення, усвідомлено здійснювати свій вибір, гнучко реагувати на зміни обставин, продукувати нові оригінальні способи розв'язання проблем. Як свідчать наші спостереження, бесіди з учителями, класно-урочна робота обмежує прояви творчого потенціалу школярів через свої специфічні особливості: спрямованість на обов'язкове засвоєння програмного матеріалу в чітко визначеному обсязі; домінування пояснювально-ілюстративних і репродуктивних методів навчання з акцентом на запам'ятовування і відтворення навчального матеріалу; орієнтація на фронтальні форми навчальної діяльності, які обмежують міжособистісну взаємодію учнів; недостатні можливості для врахування статевих, вікових і індивідуальних особливостей школярів, їх інтересів і нахилів; використання жорсткої системи зовнішнього контролю за допомогою бальної системи оцінок; одноманітність навчальних планів, програм, форм і методів навчання; використання директивних способів впливу на школярів тощо.

На наш погляд, сприятливі можливості для подолання цих недоліків і підвищення розвивального ефекту навчально-виховного процесу створюються в умовах позакласної роботи.

Список використаних джерел:

1. Беспалько О.В. Особливості соціалізації підлітків у сучасних соціокультурних умовах. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка і психологія* : зб. наук. пр. Київ : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2008. № 9. С. 106–108.
2. Халперн Д. Психологія критического мышлення. Санкт-Петербург : Питер, 2000. 512 с.
3. Torrance E.P. *Education and Creative Potential*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1963. 167 p.

Pavlishcheva Ya.O.

*PhD in Philology, Assistant Professor,
Yaroslav Mudryi National Law University*

CHALLENGES AND PRIORITIES OF ESL TEACHERS IN NON-ENGLISH SPEAKING COUNTRIES

These days, good command of English is considered to be one of the most essential skills for a highly-qualified professional in any sphere. That is why ESL teaching has turned out in great demand around the globe. To begin with, a lot of English teachers in non-English speaking countries have faced a challenge of enhancing their professional level by acquiring TESOL or CELTA certificates. Taking these courses allows ELT to enrich the set of their teaching tools as well as broaden the range of approaches and appropriate techniques. Besides, the teachers have obtained the ability to think out of the box and to review their conventional way of teaching they have been used to. This ability is extremely vital in the teacher's activity because of the dynamic shifts in the sphere of modern education. An intense development of information technologies and digital area, which are being applied more and more frequent in the English language lessons, has resulted in growing needs for technologically advanced ESL teaching. The teachers, in turn, have to be aware of the brand new educational tendencies to meet current students' needs. What is more, in the sphere of higher education teachers have faced with the lack of motivation among the students of non-linguistic specialties along with the reduction of teaching hours. This, in turn, has made educators search for more new effective ways to encourage students to learn foreign